Legyező - Herkules válaszúton

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	4161
Készítés ideje:	1760
Készítés helye:	Párizs (feltehetően); Bécs (Wien) (feltehetően)
Anyag:	gyöngyház küllők; pergamen
Technika:	gouache festés
Méretek:	magasság: 29,5 cm szélesség: 52 cm

Huszonegy darab faragott, áttört, és arany-, valamint ezüstfóliával díszített gyöngyház küllőn gouache festésű pergamenlap. A küllőket sárgaréz szegecs fogja össze.

Az apró virágokkal és kagylómotívumokkal kereteit lapon Herkules választúton-jelenet látható, amely Annibale Carracci 1596 körül festett, s a későbbiekben kánonivá vált kompozícióját követi (Nápoly, Museo di Capodimonte, ld. itt) követi. A jelenet nőalakjainak megformálásában Pompeo Battoni azonos témájú képének (1748) figurái ismerhetők föl.

A középen ülő, töprengő Herkulest két nőalak fogja közre: Minerva-Virtus az erényes életet szimbolizáló poéta laureatus felé int, Vénusz-Voluptas viszont az élet örömeit és bűneit jelképező pénz, korona, kártya, virág és zeneszerszámok csoportját mutatja az ifjúnak.

A hátlapon könyvlapokból összeállított quodlibet, benne feltűnő helyet foglal el egy Metastasio-mű címlapja.

A bal sarokban gömbre (?) sas kapaszkodik. A küllők díszítménye rokokó ornamensek között harcost(?) és kedvesét, gyermeket tartó nőalakot, harsonás nőalakot (Fama?) és puttókat mutat. A Herkules-történet reneszánsz kori moralizáló allegóriája – miszerint az emberiség üdvéért való fáradozás, és ugyanakkor a földi gyönyörök elutasítása vezet az örök élet elnyeréséhez -, jelentős változáson ment keresztül a 18. században. Johann Adolf Hasse és Piero Metastasio *Alcide al bivio* című operája a Gyönyör és az Erény kiegyezésének táncával végződik. Az opera bemutatójára József főherceg – a későbbi II. József császár – és pármai Izabella hercegnő házasságkötése alkalmával került sor 1760-ban, Bécsben. A legyező ábrázolásának témája, a quodlibet utalása Metastasióra és a látás attribútuma, a sas szerepeltetése, összességében a legyező és az opera közvetlen kapcsolatára enged következtetni.

Irodalom

- Maros Donka Szilvia: *Bájos semmiségek. Az Iparművészeti Múzeum legyezőgyűjteménye (1700-1920)*. Balassi Kiadó - Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2002. - Nr. 30.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum